

● Доруобуйа харыстабыла

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ДЬАҤАЛ ТУОЛУОХТААХ

Бүтүн Россия үрдүнэн ытыллыбыт оболору диспансернай көрүүнэн хабыы түмүктэннэ. Көрүү үс түһүмэтинэн барда. Бастатан, орто медицинскэй үлэнииттери кытыннаран антропометрической, боростуой лабораторнай, электрокардиографической чинчийилэр ытыллынылар. Фельдшер оҕо тас көрүүнүн, этсинин өттүнэн сайдытын уонна ис туругун көрөр. Иккис түһүмэххэ оҕо хайаан да участковой врач, улуус киинигэр оҕо врачын-педиатр көрүүтүн барар. Ол түмүгүнэн хаһык эрэ мунаарылаах, тустаах специалист көрүүтүгэр, эмтэһинигэр наадылар эбэтэр уруккуттан кэтэнэр ыарылаах буоллабына, улуус балыыһатыгар, наада буоллабына республика киинин специализированной балыыһаларыгар тустаах специалистар чинчийилэрин барар. Диспансернай көрүүгэ биһиги бэлэммит хайдах этэй? Эрдэтинэ бары фельдшерской пууннарга, учаастак балыыһаларыгар ыйааһыннар, үрдүгү мээрэйдир - ростометр буллуллубуттара. Бары учаастак балыыһаларыгар боростуой анализтары онгоруор лабораторияларга медсестралар бэлэмнэмиттэрэ, реактивтарынан хаачылыбыттара. Сорохторго

сүрэх үлэтин устан көрдөрөр электрокардиографтар бааллар. Саамай үчүгэйэ быйыл күһүнүттэн бары учаастак балыыһаларыгар врачтар баар буоллулар. Киин улуустаагы балыыһада 6 оҕо врачта, оҕону көрөр хирург, невропатолог, психиатр, окулист, отоларинголог, стоматолог, дерматолог, фтизиопедиатр курдук врачтар бары бааллар. Оҕоҕо чинчийини толору ытар лаборатория, рентгеновский, электрокардиограф үлэлиилэр.

Диспансеризацияны ытыы улахан государственной суолталаах дьаһал буоларынан агардас эмчиттэр эрэ дьыалалара буолбат. Манна олохтоох дьаһалталаар хонтуруолларынан оскуолалар, уһуйааннар үлэнииттэрэ быһаччы кыттыны ылбыттара улахан көмөлөөх буолла. Ол курдук, киһилэр эмчиттэр көрүүнү ыталларыгар миэстэтигэр сөптөөх усулуобуйаны тэрийдилэр. Улуус киинин специалистарыгар көрдөрөргө быһаарыллыбыт оболору киллэрингэ, таһаарыыга транспортынан хаачысыйдылар.

Улууска бу көрүүлэр сүннүбүнэн күһүн балаһан, алтынны ыйдарыгар ытыллынылар. Улуус үрдүнэн сэттинньи сабаланыытыгар 7633 оботтон 5709-на көрүлүннэ. Ол аата оҕо

74,7 % хабылына. Хоптоҕо, Хадаар, Хайахсыт, Чакыр, Одьулуун нэһиликтэригэр оболор бары көрүлүннүлэр. Арыылааха 97,9 %, Алабурга, Бахсыга 97,7 %, Мугудайга 81,9 %, Болтоҕо 80,5 % хабан, үчүгэй көрдөрүүлээхтэр. Оттон Соловьевка 57,8 %, Кытаанахха 57 %, Сыланга 41,9 %, Хатылыга 49,8 % эрэ хаппыттара. Болугурга бу кэмгэ оҕо 14 эрэ бырыһыана хабыллыбыта эмчиттэр өттүлэриттэн государственнай дьаһалга эппизтиэнэ суох сыһыаны көрдөрөр.

Көрүү түмүгүнэн оболор 45,6 бырыһыаннара араас эмсэбэлээхтэрэ (патологиялаахтара) быһаарыллына. Ордук, элбэх оҕо тиистэрэ мөлтөө, тоноҕосторо (нарушение осанки), тигилээхтэрэ (плоскостопие) сыһа сайдар туруктаахтара билиннэ. Тиис эмала алдынан, дьөлүннэринэ биридэ тиис врачтар бараллар. Оттон дьынэр тиис эмалын сири кариесы уонна тиис атын да ыарыларын сэрэтии эрдэттэн сабаланыахтаах. Биричиннэтэ иһэр ууга фтор тийбэтэ эрэ буолбакка, интэртэлээх, этэргэ дылы, экологической өттүнэн ырас, олохтоох бэйэ бордудуктаһыттан ас тийбэтэ, миннигэс, саахардаах аһынан үлүһүйүү, күннэтэ оҕо бэйэтин тиһин

көрүммэтэ буолаллар. Ол иһин хас биридэ төрөппүт күннэтэ итиллэри туората, оболоро тиистэрин эрэ буолбакка, эттерин сииннэрин көрүннэ, доруобуйаларын бэйэлэрэ онгоруоллорун ситиһиэхтээхтэр, итинник үтөө үгэни инэрэхтээхтэр.

Оҕо кыра эрдэбинэ детсадка сылдыар, оскуола алын кылаастарыгар үөрэнэр кэмнэригэр тоноҕоһо, атын да укуохтара сөпкө сайдан, тутта-халта сылдыар көрүүнүн (осанкатын) булар. Онон төрөппүт оҕото улаатан сааһын ситиһитигэр көнө укуохтаах буолуон баарар буоллабына кыра эрдэбиттэн сөптөөхтүк тутта-халта сылдыаы культуратын инэрэхтээх. Оттон биһизхэ үксүгэр врач оҕону көрөн баран "нарушение осанки", "плоскостопие" баар дьэтинэ өмүрүү, соһуйуу буолар. Ону массахтаан бири курсунан көннөрө охсуохха сөбүн курдук өйдөбүл баар. Хомойуох иһин оннук буолбатах. Онуоха төрөппүт, детсадка интээччи, оскуолаҕа физкультура уонна атын да предмет учууталлара, фельдшер уонна наада буоллабына балыыһада тустаах специалистар дьаныһан туран дьарыктаныахтаахтар, видео, компьютер, телевизор оҕоҕо бу ортулаах дьайыларыгар утарылаһахтаахтар.

Араас ыарыларынан учуокка турар оболору сыл аайы кыах баарынан чэбдигирдин тэриллэр. Ол курдук, бу дьыл оҕо отделеһиетигэр 16 учуокка турар, сайын участковой балыыһаларга аһыллыбыт чэбдигирдэр лаабырдарга 370, оҕо санаториятыгар 66 оҕо доруобуйаларын көннөрдүлэр.

Көрүү түмүгүнэн оскуола-ларга, детсадтарга педсоветтарга оболор доруобуйаларын турга тэрилтэлэр санитарнай-технической туруктарын, үөрэтин процеһын кытта дьүөрэллэни тутулан дьүүллэһэн баран, үөрэхдьылын устата үөрэнээччилэр, итиллээччилэр доруобуйаларын харыстыыр дьаһаллар быһааннара ытыллыахтаах.

Оттон диспансеризация түмүгэ республика, федерацияда түмүллэн эһинил государство оҕо доруобуйатын харыстабылы - ытар дьаһалларын программаны онорууга туһанылаахтаах. Ол аата ити дьаһалларга сөптөөх үп көрүллэн дьыннээхтик олоххо кирииллэрэ ситиһилиэхтээх. Онон диспансеризация толору уонна хаачыстыбалаахтык барыытыгар бары кыһаллыахтаахпыт.

М.ВАСИЛЬЕВА.

СОНУННАР

ОБОЛОРГО БАҢЫЛЫК САҢА ДЬЫЛА

Тохсунньу 10 күнүгэр П.М.Решетников аатынан народнай театрга улуус туйгун уонна үчүгэй үөрэнээччилэригэр баһылык Саҥа дьыла буолан ааста. VIII - XI кылааска диэри уопсайа 250 оҕо мустан бу күн үөрэ-көтө бырааһынныктаатылар.

Саҥа дьыллаабы үөрүүлээх күнү улуустаагы үөрэх управлениетын специалиһа А.С.Капрынова уонна "Чуораанчык" оҕо садын методиһа Л.В.Кузьмина илээн-сабалаан ыыттылар. Делегациялары билиһиннэриин кэнниттэн улууспут баһылыга И.Н.Аммосов үөрэнээччилэргэ эсэрдэ тылын эттэ, сыл бастын спортсменнарыгар, үөрэнээччилэригэр, общественниктарыгар грамоталары, наҕараадалары туттартаата. Салгыы улуустаагы үөрэх управлениетын начальнига Е.С.Сидоров республикатаагы "Инбэлит оболор" диэн программа Саҥа дьыллаабы анал бэлэхтерин туттартаата.

Саҥа дьыл бырааһынныыга ырыата-тойуга, үнүкүтэ-бититтэ суох буолбата. Сылан нэһилиэгин ырыаһыт оболоро (салайааччы Л.Ю.Макарова), Дирингээби музыкальной оскуола үнүкүүһүттэрэ, Одьулууннаабы мода студиятын нарын-намчы кыргыттары саҥа тахсан эрэр Лев Колесов моделларын көрдөрөн бырааһынныктаабы кизһэни кизэрттилэр. Оболор бары дуоһуя сынньанан, үөрэн-көтөн, үнүкүүлээн тарбастылар.

ПРОФСОЮЗТАР КҮРЭХТЭРЭ

Тохсунньу 10 күнүгэр Чурапчыга улуустаагы үөрэх үлэнииттерин профсоюзун комитетин тэрийиитинэн үөрэх тэрилтэлэрин профсоюзтарын икки ардыларыгар ытыллар спортивной ооннуулар финалынай күрэхтэрэ буолан ааста. Күрэхтэһии икки сиригэр ытыллына:

СОНУННАР

А.К.Софронов аатынан спортивной залга уонна гимназия спортзалыгар. Уопсайа 4 көрүгэ: волейболга, дуобакка, саахымакка, теннискэ 12 оскуола хамаандата күрэхтэстэ.

Волейболга эр дьонго кыайылаабынан ЧРОСИО, II-кэ Чакыр, III-кэ Арыылаах хамаандалара табыстылар. Оттон дьахталларга I миэстэ Мугудай, II-с Чакыр, III-с гимназия хамаандалара буоллулар. Дуобат күрэсэр бастакы миэстэни ЧРОСИО, иккин Мугудай, үсүһү Чакыр хамаандалара ыллылар. Саахымат курдук эрийсиилээх ооннуууга Хатылы оскуолатын хамаандата эрэллээхтик бастаата, ЧРОСИО, Кытаанах оскуолаларын хамаандалара иккис, үһсү бириистээх миэстэлэри ыллылар. Теннискэ I-кы миэстэни улуустаагы үөрэх управлениетын, II-һи Мугудай, III-һү гимназия хамаандалара ыллылар. Профсоюзтар икки ардыларыгар ытыллар спортивной күрэххэ ким күүүстээх, бэлэмнээх ол кыайылаабынан табыста.

«СО» корр.

ОРОҕУОСПАТААҢЫ СТАРТАР

Дальнай Восток зонатыгар кыттар кыргыттар уонна уолаттар чөлүкэ атлетикаҕа күрэхтэһилэрэ сыл аайы Христос төрөөбүт танара бырааһынныгар ытыллар буолан, "Рождественские старты" диэн аатынан барар. Онон кыайылаахтар танара бэлэбин ылар курдуктар.

Быйыл ити күрэхтэһии тохсунньу 7-8 күннэригэр Чурапчытаагы физкультура уонна спорт институтун киэн-куон манеһыгар толору программанын ытыллына. Манна Уһуһа Бүлүү, Сунтаар, Ньурба, Кэбээйи, Ханалас, Мэҥэ-Ханалас, Уус-Алдан, Таатта, Чурапчы улуустарын таһынан Дьокуускай, Нерюнгри куораттартан быһыйдар мустан, араас уһуннаах дистанцияларга, үстэ төхтүрүйэн ойууларга, эстафетада илин-кэлин түһүстүлэр.

СОНУННАР

Бэйэ сиригэр-уотугар ытыллар күрэхтэһиигэ Г.Ф.Нохтунскай, А.И.Собакин тренердээх оскуола-интернат итиллээччилэрэ үчүгэй бэлэмнээхтэрин көрдөрдүлэр. Ордук VI кылаас үөрэнээччитэ Лена Громова 60 м дистанцияда бэйэтиттэн быдан аҕа быһыйдары урутаан, чахчы айылбаттан бу көрүүн айдарылаабын үөрдэ, эрэннэрэ көрдөрдө. Вероника Акимова (XI кылаас) 400 м биэтэккэ бастакынан кэллэ, Федя Нохтунскай (XI кылаас) 200, 400 м бастаан, ааспыт сылга 400 м, кросска 1000 м бастаабытын чингэттэ.

Ордук эрэллээх кыайылары республика 3000 м рекордсмена, Дальнай Восток зонатын кыайылааба Алеша Кардашевский 1500, 3000 м сүүрүүлэргэ ситистэ. Мантан салгыы Лена Громова 60 м мэлэйдээх сүүрүүгэ, Костя Сидоров 60 м, Надя Дажиковская 800 м, Маша Неустроева 60, 200 м, Петя Старостин 400 м иккис миэстэлэри ылары ситистилэр. 60 м мэлэйдээх сүүрүүгэ Костя Сидоров, 800 м Руслан Назаров, 200 м Вероника Акимова үһсү миэстэлэргэ тигистилэр. Эстафетада эмиз биһиги оболорбут үчүгэй түмүктэри көрдөрдүлэр. Мэлди буоларыны, эмиз анал бириистэр олохтоннулар. Ол курдук, Лена Громова "Үүнэн иһэр кэскил", Тая Антонова "Кыайыга дьулурун иһин" диэн бириистэр хаһаайкаларынан буоллулар.

Чурапчы сүүрүк ыччаттара Алеша Кардашевский, Федя Нохтунскай, Вероника Акимова уонна Жора Неустроев саастарынан халсан, Саха сирин сүүмүрдэммит хамаандатын састаабыгар кириэн, республикаларын чизин көмүскүү тохсунньу 17-18 күннэригэр Хабаровскай куоракка илин-кэлин түсүлэр буоллулар. "Рождественские старты" күрэхтэһии таһымнаахтык барбытыгар кылаабынай судьуйа А.М.Заболоцкийга, сэргэхтик сырдаппыт спортивной комментатор В.Ф.Посельскаяга күрэхтэһии кыттылаахтара махталларын биллэрэллэр.

Д. МАКСИМОВ.

СИТЭРЭН-ХОТОРОН ОНГОУОХХА

Чурапчы көһөрүлүүтэ

Ааспыт күнүн

көһөрүлүү 60 сылыгар анаммыт Кэриэстэбил күннэрэ үрдүк таһымнаахтык тэриллэн аастылар. Көһөрүлүү ыар кэмнэрин эттэринэн хааннарынан билбит кырдыаһас келүөнэ дьоннорбут ыраахтан-чугастан түмсэн, суору-ма суолламмыт аймах-билэ дьоннорун ахтан-санаан, кэриэстээн төрөөбүт-үөскээбит сирдэригэр Чурапчыга түмсэн аастылар. Ыалдьыттарбыт уонна улуус олохтоохторо бу Кэриэстэбил күннэрин тэрийэн ыппыт улуус салалтатыгар уонна быһаччы сүүрэн-көтөн үлэлээбит дьоннорго истинг иһирэх махтал тылларын эттилэр. Кинилэр ханна көрсүбүт сирдэригэр, ордук биһиктэрин ыйаабыт нэһиликтэригэр буолбут түгэннэр долгутуулахтарын чорботон бэлиэтээтилэр. Бу көрсүһүүлэр, түмүктэриттэн сыаналаахха, Кэриэстэбил күннэрэ бэйэтин сыалын толору ситтэ диибин итиэннэ декада үлэтигэр быһаччы кыттылаах кини буоларбынан бэйэм санааларбын тиз-

көстө охсубакка толоруллубут үлэбэ төлөбүр тутта онгоһуллубатабыа биир саамай улахан мөһөйүнэн буолбута.

Иккиһинэн, үлэ саамай үгөннээн барыахтаах кэмнэригэр олус уһун кэм устата улууска буолбут быыбар харгыһы үөскэппитэ.

Үсүһүнэн, кистэл буолбатах, сорох туһааннаах тэрилтэлэр салайааччылары бу үлэ суолтатын ситэ ейдөөбөтөхтөрүн, ээлдээл сыһыаннаспыттарыт түмүгэр быһаарыллыахха да айылаах болуурустар уһаан-көтөтөн испиттэрэ.

Түмүгэр, Мемориал болдьоммут күнүгэр кыайан аһыллыбат балаһыанньабыа тийбитэ. Улуус салалтата улуустары дьиз кэргэн политикаһын уонна социальнай көмүскэл управлениетын начальнига С.И. Никитини уонна улуустаабы капиталнай тутуу кылаабынай инженерин П.Н.Дьячковскайы эппиэттээх тэринэн анаабыта. Кинилэр сүүрэн-көтөн, суоҕу да баар онорон, дьаһайбыттарыт түмүгэр декада сабана Мемориал бэлэм буол-

өттүгэр суорума суолламмыт аймах-билэ дьоннорбут эмиэ күүппүттарин, төрөөбүт айылбабыт бэйэтин дьикти күүһүнэн, мэнэ халлаан ыраас ньууругар кини сөбүөн курдук ойуулаан көрдөрбүтүн мустубут дьон сөхтүлэр. Аҕа саастаах ытык дьоннорбут бу мүнүтэлэргэ үгүстэрэ харах уулаах сөнгөн турбуттарын илэ көрөн олус диэн долгуйдубут.

Бу түгэнгэ Мемориал туох суолталаах буолуобун дьон өссө диригиник өйдөбүт буолуохтаахтар. Бу түгэн дьон өйүгэр-санаатыгар уһун сыллар тухары сөнгөн сыппыт баҕа санаалара туолар күнэ илэ-чакчы үүммүтүн уонна ону үйэтити хайдах курдук суолталаабын көрдөрдө.

Мемориалы ситэригэ билигин сүрүннээн үс суол үлэ толоруллуон наада. Бастакытын, гравийы кутан Мемориал территориятын дэхсилээһин, көннөрүү, киин монумент томторун толорон, ситэрэн бизири, тахсар кирилизии кэтирэтэн санаттан тангы.

Иккиһинэн, 41 тумбаларга, 8 щиткэ уонна аркаҕа бэлэмнээн суруллубут суруктары, бэлиэлэри цементтэ түһэри. Ону тэнэ колхозтар ахсааннарынан умайар лаампалаах, өй дуораана буолан иһиллэр тыаһыыр турбалары танан олордубут. Бу уустук үлэни олус үчүгэй хаачыстыбалаахтык улууспут кизн туттар сварщица С.Г. Слепцов кыһанан-

мүһэнэн онордо.

Үсүһүнэн, Мемориал территорията түп-сабай көстүүлээх буолуутун ситиһэр сыалтан элбэх мас, талах, сибэкки олордолуохтаах. Кутуллан онгоһуллубут булгуннаах чөлгийэн, көбөрөн олооруохтаах. Бу үөһэ этиллибит үлэлэри үчүгүйдик былааннаан саас эрдэттэн сабалаан аны күһүн балаһан айын 19 күнүгэр, хас сылын ахсын бэлиэтэнэр Кэриэстэбил күнүгэр бүтэриэххэ сөп.

Мемориал санаа хоту ситэри онгоһулуннабына, мин санаабар, улуус киинигэр биир ытык мизстэ быһымтынан буолуох этэ. Ол курдук, улууска кэлэр-барар ыалдьыттар Чурапчы дьонугар ыар кэм кэлэн ааспытын кэрэһэлиир өйдөбүн-ньүктэн Чурапчы алдьархайын туһунан толору өйдөбүлү ылыахтара. Ону тэнэ келүөнэни солбуйар кэнчээри ыччалпыт олох суолун онгостор ыал буолар үөрүүлээх күннэригэр өлбүттэригэр тымырдыра-сыдыааннара буолан туран, олоххо сирдээх буолууга андабар бэлиэтин сибэкки дьөрбөтүн үүрар ытык мизстэлэрэ буоларыгар бигэтик эрэнибин.

Дьэ, онон улууһум дьонно-сэргэтэ, Чурапчы улууһун ааспыт исторياتын биир кэрэһитэ буолар тутууга бары биир санаанан түмсэн үлэлэһэбин.

Василий
Дьячковскай,
Чурапчы сөл.

УЧУУТАЛ ДЬОЛО

Кини барархсан күн сиригэр төрөөн, олох олорон ааһына – улуу дьол. Учууталлар учууталлара, ытыктабыллаах Е.А.Федорова туһунан кэрэ өйдөбүл киини билэр дьон сүрэхтэриттэн сүтүө суоҕа. Кини чабылхай олоҕо үөрэппит ыччаттарыгар мэлдьитин үтүө, дьолун олох холобура буола туруоҕа.

Септөөх бэлэмнээх, айылбаттан бэриллибит үтүө хаачыстыбалардаах адэр кыысчаан учуутал буолан кылааска кирибитэ 20-тэн тахса сыл ааспыт. Онтон ыла кыра кылаастарга үлэлээн, 85 обону үөрэтэн, 7 выпуһу орто звеноҕа таһаарбыта. Ыраас санаатынан, уйан сүрэгинэн, эйбэс майгытынан оҕо-аймах кутун тутар үтүөкэннээх учуутал буолбута. Евдокия Афанасьевна олус үчүгүйдик уруһуйдуурун, туу барытын сатыырын, ыллыырын, артыыстыырын, үчүгэй, арылхай буочардаабын оҕолоро кини тутта көпсүйлэр, үтүктэ сатыыллар. Саҕа технологиянан үөрэтэр ньыманы урук этаптарыт быһыытынан киллэрэн испитэ. Оҕо барыта үлэлиирин, сайдарын, хасыйан туран үлэлээн билиини бэйэтэ ыларын ситиһэрэ. Оҕо сайдыыта дьобуруугар олобуларын учуоттаан, сүрүн ньыматынан урукка оонньуу буолар этэ. Билиини чигэтэр араас көрүннээх оонньуулары кыайа туттар буолан, үөрэнээччилэр “урук да бүппүтүн билбэккэ хааллара.

Проблемнай болпуруостары туруоран, оҕо толкуйдуур дьобуруун сайынынан, бэйэтэ ырытан, түһэн түмүктэри онгорорун, урук тематтын үчүгүйдик өйдүүрүн ситиһэрэ. Евдокия Афанасьевна элбэх сыл устата методическай холбоһук салайааччытынан үлэлээбитэ. Үлэтигэр инициативалаах, ситиспитинэн хаһан да дуоһуйба буолан, педагогикаҕа, методикаҕа, психологияҕа саҕа сүүрэннэри көрдүүрө, олору үлэтигэр туттан биир идэлээхтэригэр холбоһор буолара. Ол даһин кини оҕо бэйэтин ис кыабын аһар, билиигэ-көрүүгэ тэрдиһар, үөрэнэр дьобуруун сайыналар ньыма төрөтүтү булбута, үөрэнээччилэрэ толлугаһа суох бэйэлэрин ис санааларын үлэстэллэрэ, аһаҕастык көпсөтэллэрэ.

Үөрэппит оҕолоро кыра остуоруйалартан сабалаан наукаҕа холонон бастакы дакылааттары суруйаннар, алын сүһүөх кылаастарга учууталларын көбүлээһининэн научнай-практическай конференцияны ытыллыбыта. Быйылгы үөрэх дьылыгар Таатта, Амма, Чурапчы улуустарыт оҕуолаларын “Амма” холбоһуктарыт үһс научнай-практическай конференцияларыгар

биир секция Евдокия Афанасьевна кэрэһитигэр аһанан үлэлээтэ. Онно 19 дакылаатынан кыра кылаас оҕолоро ситиһиллээхтик кытыннылар. Таалаһыт учуутал үөрэтэр-иит үлэни тэнгэ дьүөрэлээн үрдүк ситиһиллэммитин биир туһутунан үөрэтэр кылааһы “2000 сылбастын” кылааһынан” ааттанан, кинигэбэ кирибитэ буолар. Иитэр үлэтигэр төрөппүттэрин тэнгэ алтыһыннарырга, үс бөлөһүнэн төрөппүт кулуубун үлэлэппит опыта “Саҕа олох” хаһыат нөһүө улууска тарҕаммыта, биһирэбили ылбыта. Төрөөбүт дойдутун олус таптыыра, оҕолору айылбаҕа угуура.

“Оҕо сайынты сыһыалаһын тэрийи – кини, үлэ биир хайысхата буолар,” – диэн Евдокия Афанасьевна “Саһарҕа” эколого-краеведческой лааһыры аһан үлэлэппитэ улууска мизстэни ылбыта. Үлэбэ санаттан саҕа форма,лары, сүүрэннэри көрдүүр буолан кини оскуола эксперименттэ кириитин биир бастакынан өйөөбүтэ. Экспериментальнай үлэбэ Евдокия Афанасьевна баай оҕуһулар, кизгэ билиитигэ олобуран, элбэх улартылар, этиилэри киллэртитэ итинн-үөрэтин оонньун буларыгар олус көмүлөспүтэ. Үөрэтэр оҕолорун ис дууһаларын үһүгүннэран, үөрэххэ ылларан интэриэстэрэ, эппиэтинэстэрэ үрдүүрүн ситиһэрэ.

Оскуола салалтата, педколлектив Е.А.Федорова чинг билиилээх, үрдүк таһымнаах үөрэнээччилэр олоххо бэлэмнээх тахсалларын ситиспитин бэлиэтээн, араас наһараадаларга түһэрибитэ. Ол тынан туохтан да ордук наһараадаһан учууталга оҕо уонна төрөппүт махтала буолар. Учууталларын холобурунан алын сүһүөх кылаас учууталлар буолбут сэтгэ кыысчааһыттан Евдокия Афанасьевна олус долгуйара, үөрэрэ. Бу дьолу кини олус кылаһтык да буоллар, кэрэ олобу олорон, кэнигэр кэнчээри ыччат дьоннору хаалларан, билэн бардыра.

Е. ФЕДОРОВА,
Соловьев орто
оскуолатын
профкомун председателэ.

Аартыскаҕа: Е.А. Федорова.

Оскуола олобуттан

МЫНДАБААЙЫГА ЭДЭР УЧУУТАЛЛАР ТҮМСҮҮЛЭРЭ

Ахсынньы 13-14 күннэригэр Амма өрүстэн ситимнээх Чурапчы улууһун Амма, Соловьев орто оскуолаларын уонна Таатта улууһун Чычымах, Чымнаайы, Даайа Аммата, Амма улууһун Соморсуун, Сулбаччы, Сэргэ Бэс, Мээндигэ оскуолаларын “Амма” холбоһуктарыт 70-ча эдэр учууталлар Мындабаайыга мустан учуутал уустук идэтин кистэлэннэригэр сүбэлэри ыллылар.

Бастакы күн олохтоох оскуола нуучча, саха тылларын, литератураларын учууталлара А.А.Кожурова, Н.В.Батарица уус-уран айымныыларынан интегрированнай уруктары ыттылар. Төрүт культура учуутала С.Н.Ноева уонна физкультура учуутала М.Д.Ноев “Оһуокай – эмтээх үнүкү” диэн темаҕа эмиэ интегрированнай аһаҕас уруктарынан маннык сонун форманан оҕо интэриэһин,

билэр-көрөр баҕатын күүһүрдэр аналлаахтарын толору көрдөрдүлэр. Манна мустубут оскуолалар бары тулалыыр эйгэни, айылбаны харыстыырга, үөрэнээччинин чөл үйүлбалаах буола улаатарыгар үлэлэһэр буоланнар, кылаас таһынан иитэр-үөрэтэр үлэбэ аналлаах экологическай оонньууну биология уонна география учууталлара В.М.Абрамова, Т.И.Сивцева тэрийдилэр. Маны таһынан эдэр учууталларга норуот үөрэбэриитин туйгуна, маннайгы категориялаах нуучча тылын учуутала А.П.Петрова уруктарга музыканы хайдах көдүүтөтэхтик туһанарга, Амма орто оскуолатын инновационнай үлэбэ директоры солбуйааччы, үрдүк категориялаах учуутал П.П.Заболоцкая педагогическай техника приемнарын үөрэтэһинэр, бэрт туһалаах семи-

нары ыттылар.

Эбиэттэн кизгэ Амма орто оскуолатын “Төлөн” эдэр специалистарын бөлөһүн президентэ М.Д.Ноев көбүлээһининэн “Хайдах олоһубун, эдэр учуутал?” диэн темаҕа “Төгүрүк остуол” тула көпсөтэтибит. Бу күнү уоттаах-күөстээх Добордоһуу бизчэрэ түмүктээтэ.

Икки күннээх үлэбит түмүгүнэн “Амма” холбоһук иһинэн эдэр учууталлар Союзтарыт тэрийэн, салгыы утумнаахтык үлэлииргэ биир санааҕа кэллэбит уонна хас да пууннаах резолюция ылынныбыт. Маннык дьаһал олус туһалаах, интэриэһинэй эбит диэн бэркэ астынан тарҕастыбыт.

А. ВАСИЛЬЕВА,
Амма орто оскуолатын
саха тылын
учуутала.

